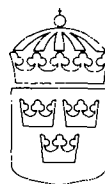

Jordbruksutskottets betänkande

1985/86:3

om jakt och viltvård

JoU
1985/86:3

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motioner om jakt och viltvård, väckta under allmänna motionstiden 1984 resp. 1985. Motionerna tar upp bl. a. frågor om prisutvecklingen på jakträttsupplåtelser, olaga jakt, viltforskning, konungens jakträtt och skydd för vissa djurarter m.m. Samtliga motioner avstyrks, i flertalet fall med hänvisning till jakt- och viltvårdsberedningens huvudbetänkande (SOU 1983:21), som för närvarande bereds i regeringskansliet.

Till betänkandet har fogats 2 reservationer och ett särskilt yttrande.

Motionerna

Motioner från riksmötet 1983/84

I motion 1983/84:727 av Bo Finnkvist (s) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1983/84:726, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om reglering av priserna på jakträtt.

I motion 1983/84:1019 av John Andersson m. fl. (vpk, s) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om skyndsamt förslag till prisreglering för arrendepriiser för älgjakt i enlighet med vad som anförts i motionen.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om förbud mot anbudsförfarande vid utarrendering av jaktmark,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om utarrenderingen av jaktmark.

I motion 1983/84:1297 av Arne Gadd (s) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att bestämmelser utarbetas så att en allsidigt sammansatt jakttidsberedning ersätter den nuvarande varvid jägarnas organisationer skall ingå som en likvärdig part tillsammans med representation från naturvårdsorganisationer, allmänhet och ekologisk, oberoende expertis,

2. att riksdagen hos regeringen begär att därvid den nya jakttidsberedningen skall vara fristående från Svenska jägareförbundet och sortera direkt under statens naturvårdsverk.

I motion 1983/84:1298 av Nils-Olof Gustafsson och Marianne Stålberg (båda s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en viltforskningsstation i Jämtlands län.

I motion 1983/84:1821 av Axel Andersson m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen beslutar upphäva det kungliga privilegiet avseende jakt,
2. att riksdagen beslutar att de kungliga älgjaksarealerna skall begränsas på sätt som föreslås i motionen.

I motion 1983/84:1822 av Elis Andersson m. fl. (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande behovet av inhägnad vid gruvor och större diken vid torvtäcks- och dikningsföretag.

I motion 1983/84:1823 av Elis Andersson m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen uttalar sig för att viss del av intäkterna från jaktarrande från mark i allmän ägo avsätts för viltvårdsinsatser,
2. att riksdagen beslutar att i övrigt ge regeringen till känna vad i motionen anförts om viltvården.

I motion 1983/84:1830 av Kerstin Ekman och Kenth Skårvik (båda fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts vad beträffar oljeskadad sjöfågel.

I motion 1983/84:1848 av John Johnsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utvidgning och permanentning av kronhjortsreservatet i Skåne.

I motion 1983/84:1850 av Göthe Knutson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av skärpt lagstiftning och skärpta regler i syfte att förhindra utrotningen av fridlysta fågelarter i Sverige.

I motion 1983/84:1853 av Gunnel Liljegren m. fl. (m, c, vpk) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vildsvinsstammen i södra delen av Stockholms län bör begränsas.

I motion 1983/84:2337 av Gunnel Jonäng (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär skärpta utförelsebestämmelser när det gäller fridlysta fåglar och ägg samt att preskriptionstiden förlängs vid brott av detta slag.

Motioner från riksmötet 1984/85

I motion 1984/85:754 av Ove Eriksson och Anders Andersson (båda m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att markägareintressena skall vara företrädna i länsälgnämnderna och de planerade länsviltnämnderna.

I motion 1984/85:1087 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en omprövning av beslutet att införa skottpengar på vildsvin.

I motion 1984/85:2004 av Axel Andersson m. fl. (s) yrkas

JoU 1985/86:3

1. att riksdagen beslutar att det kungliga privilegiet avseende högviltsjakt på domänverkets marker upphävs,

2. att riksdagen uttalar sig för att den kungliga jakten fortsättningsvis skall bedrivas på samma grunder som gäller för alla andra jägare i detta land.

I motion 1984/85:2024 av Linnea Hörlén och Lars Ernestam (båda fp) yrkas att riksdagen beslutar att de delar av lagen om rätt till jakt samt jaktstadgan som berör säljakt ändras så att nuvarande möjligheter att jaga säl utgår samt att en möjlighet att avliva säl efter dispens införs i analogi med vad som gäller för övriga fridlysta djur.

I motion 1984/85:2606 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 9), att riksdagen beslutar att hos regeringen begära skärpt lagstiftning mot boplundring och olaga utförsel av djur.

Inkomna skrivelser

Jägarnas Riksförbund-Landsbygdens Jägare och Jämtlands läns landsting har i skrivelse till jordbruksutskottet i anslutning till motion 1983/84:1298 anfört synpunkter på önskemålen om en viltforskningsstation i Jämtlands län.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motioner om jakt och viltvård, väckta under allmänna motionstiden 1984 resp. 1985. Som utskottet närmare redovisar i det följande gäller motionerna till största delen frågor som behandlats i jakt- och viltvårdsberedningens huvudbetänkande Vilt och jakt (SOU 1983:21). Betänkandet behandlas för närvarande i jordbruksdepartementet. Regeringen har nyligen beslutat utse en särskild utredare för att närmare belysa vissa frågor om älgjakten m. m. (Dir 1985:38).

Jakträttsupplåtelse

I motion 1983/84:726 av Bo Finnkvist (s), vilken innehåller motiveringen till motion 727, anförs att prisutvecklingen på jaktarrenden vållat stora problem för befolkningen i glesbygderna. I många fall har ortsbefolkningen helt ställts åt sidan i jaktliga sammanhang då man inte kunnat konkurrera om jakttillfällena. Någon form av prisreglering på jaktarrenden måste enligt motionen införas om de ekonomiskt svaga grupperna i samhället skall ha möjlighet att utöva jakt.

Även i motion 1983/84:1019 av John Andersson m. fl. (vpk, s), kritiserar det förhållandet att starka ekonomiska intressen alltmer gör sig gällande vid utarrendering av jaktmark. Man riskerar härmed att seriösa och ansvarsfulla jägare trängs undan av spekulationsintressen från marker som de, ofta under lång tid, utnyttjat för jakt och viltvård. Det alltmer utnyttjade förfarandet att sälja jaktmöjligheter på anbud ger till resultat att ortsbefolkningen konkur-

reras ut av penningstarka jägare, ibland från utlandet, som kanske betalar tiotusentals kronor för korttidsjakt på älg. Motionärerna kritiserar också det av somliga markägare tillämpade systemet att ta ut fällavgift i förskott. Detta är inte förenligt med en god viltvård. Även vid mera långvariga jaktarrenden, om 5–10 år, är prisutvecklingen ogynnsam för den lokala befolkningen. Motionen utmynnar i yrkanden om skyndsamt förslag till prisreglering på jaktarrenden såvitt avser älgjakt och om förbud mot anbudsförfarande vid utarrendering av jaktmark. Vidare yrkas att regeringen ges till känna vad motionärerna i övrigt anfört i detta hänseende.

Utskottet erinrar om att prisutvecklingen i fråga om jakträttsupplåtelse behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. I utskottets betänkande JoU 1983/84:19, till vilket här hänvisas, förutsattes att problemet kommer att ägnas tillbörlig uppmärksamhet under den fortsatta beredningen av jakt- och viltvårdsberedningens förslag. Det bör tilläggas att den kompletterande utredning som inledningsvis omnämnts enligt direktiven skall omfatta åtgärder för att efterfrågade jaktmöjligheter skall kunna erbjudas på rimliga villkor. Bl. a. skall övervägas vilka åtgärder som i detta sammanhang kan vidtas för att dämpa prisutvecklingen när det gäller jakträttsupplåtelse.

Utskottet anser att motionerna 1983/84:727 och 1983/84:1019, i avbidan på resultatet av den verksamhet som anges ovan, inte bör föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Vissa viltvårdsfrågor

I motion 1983/84:1822 av Elis Andersson m. fl. (c) anförs att vissa diken och torvmossar ofta kan utgöra en fara för viltet. Årligen rapporteras om ett stort antal rådjur och älgar som påträffats döda i mossdiken, torvgravar och övergivna gruvhål. Behovet av inhägnader runt sådana platser bör enligt motionen beaktas i större utsträckning. Möjligheter bör tillskapas att med utnyttjande av miljövårdsmedel minska riskerna för att djur omkommer av angivna orsaker.

I motion 1983/84:1823 av Elis Andersson m. fl. (c) förordas olika viltvårdsinsatser av både kort- och långsiktig karaktär. De kortsiktiga insatserna, av typ stödutfodring vid extrema väderförhållanden, uppsättning av holkar m. m. bör vara ett inslag i jägarnas normala viltvårdsarbete. Mera långsiktiga åtgärder torde i regel kräva markägarens medgivande. Enligt motionen bör en del av de arrendeavgifter som erläggs till markägarna användas för sådana åtgärder i syfte att bibehålla och förbättra markernas viltproduktionsförmåga. Beträffande marker som utnyttjas av ägarna själva för jakt bör samordning ske över fastighetsgränserna. För marker i allmän ägo bör gälla att viss del av arrendeintäkterna avsätts för viltvårdande åtgärder.

Enligt motion 1983/84:1830 av Kerstin Ekman och Kenth Skårvik (båda fp) drabbas våra sjöfåglar hårt av oljeutsläpp och andra miljöföroreningar. För att kartlägga i vad mån miljögifter långsiktigt skadar våra sjöfågelparter måste särskilda insatser göras. Det är önskvärt att alla typer av påverkan, t. ex. oljeskador, parasiter och miljögifter, blir föremål för samordnade undersökningar. Särskilt vid större oljekatastrofer är det viktigt att sådana

undersökningar kommer till stånd.

Utskottet erinrar om att det i lagen (1980:894) om jaktvårdsområden finns bestämmelser som syftar till att samordna jakt och viltvård över fastighetsgränserna. Vidare finns i skogsvårdslagen (1979:429) och lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark regler om skogs- och jordbruksnäringarnas hänsyn till naturvården, inkl. växt- och djurlivet.

Jakt- och viltvårdsberedningen har i sitt huvudbetänkande ingående diskuterat frågor om hänsynstagande till och skydd av viltstammarna (SOU 1983:21 s. 239 f.). Utskottet utgår från att dessa frågor kommer att uppmärksammas i samband med den fortsatta prövningen av beredningens förslag. Vad särskilt beträffar anläggningar som utgör en fara för viltet kan nämnas att naturvårdsverket i en promemoria år 1975 utfärdat råd och anvisningar för skyddsåtgärder vid oskyddade gruvhål m. m. (SNV PM 665). Det torde bl. a. ankomma på berörda länsstyrelser och kommuner att beakta dessa frågor inom ramen för naturvårdsarbetet. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1983/84:1822 och 1983/84:1823.

Miljöproblem av det slag som åsyftas i motion 1983/84:1830 har utskottet berört tidigare, bl. a. i betänkandet JoU 1982/83:15, till vilket här hänvisas. Som utskottet påpekat i detta sammanhang bedrivs ett omfattande arbete både på det nationella planet och internationellt för att förebygga oljeskador till sjöss och för att lindra effekterna av uppkomna skador. Undersökningar av oljeutsläppens effekter för flora och fauna bedrivs bl. a. av institutet för vatten- och luftvård, av naturhistoriska riksmuseet och vid Stockholms universitet, Askölaboratoriet. Inom ramen för Helsingforskonventionen om skydd för Östersjöns marina miljö bedrivs kontinuerligt undersökningar av miljötillståndet i det område som konventionen omfattar. Enligt utskottets mening påkallar motionen ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Åtgärder mot olaga jakt m. m.

I motion 1983/84:1850 av Göthe Knutson (m) anförts att tjuvjakten på fridlysta fåglar, inbegripet äggplundringen, ökat oroväckande i vårt land. Bakom denna verksamhet ligger ofta ekonomiska intressen, delvis med internationella förgreningar. Inte minst när det gäller sällsynta rovfågelarter kan man notera en stigande efterfrågan och mycket höga överlåtelsepriser för fåglar och ägg. Skärpta utförelsebestämmelser och längre preskriptionstider för brott av förevarande slag måste enligt motionen införas om vi skall kunna skydda våra kvarlevande stammar av sällsynta fåglar och däggdjur.

Liknande synpunkter och yrkanden framförs i motion 1983/84:2337 av Gunnel Jonäng (c) och 1984/85:2606, yrkande 9, av Einar Larsson m. fl. (c).

Som utskottet anført vid behandlingen av liknande motionsyrkanden (t. ex. JoU 1983/84:19) är det angeläget att våra hotade och sällsynta djurarter skyddas på effektivaste möjliga sätt. I jakt- och viltvårdsberedningens betänkande föreslås en rad åtgärder som ligger i linje med motionärernas önskemål (s. 257 f.). Insatserna för ökat skydd av faunan föreslås omfatta bl. a. ett särskilt viltvårdsanslag för ett åtgärdsprogram för hotade arter och förbättring av samhällets möjligheter att utöva kontroll över konservatorerna. Straffsatserna för olovlig och olaga jakt föreslås skärpta så att straffmaxi-

mum för grova brott höjs till två års fängelse. Det innebär samtidigt en förlängning av preskriptionstiden till fem år. Utskottet föreslår att motionerna i avbidan på den fortsatta prövningen av beredningens förslag lämnas utan vidare åtgärd.

JoU 1985/86:3

Kronans jakträtt

Enligt motion 1983/84:1821 av Axel Andersson m. fl. (s) innebär de kungliga privilegierna vid jakt en djupt orättfärdig ordning, som har sina rötter i medeltiden. För gemene man är i dag konkurrensen om jakttillfällena stor, framför allt när det gäller älgjakten. Många kvalificerade jägare ställs utan jaktmöjligheter på grund av brist på mark och arrenden. Desto mer upprörande är då det faktum att kungen disponerar drygt 97 000 ha svensk kronomark som utnyttjas endast under några dagar per år i samband med den s. k. kungajakten på älg. Liksom övriga älgjägare borde kungen få nöja sig med en jaktmark, dimensionerad efter gängse normer och tillgången på älg. Härigenom skulle flera jaktintresserade kunna få jaga på de sålunda frigjorda kungamarkerna. Vidare kritiserar motionärerna det faktum att kungen jagar utan kostnader på kronans marker. Den enda avgift som erläggs är en s. k. fällavgift till resp. länsstyrelse. Motionärerna anser det vara en från demokrati- och rättvisesynpunkt angelägen fråga att kungen likställs med övriga jägare som arrenderar jaktmark av kronan och hemställer att riksdagen dels upphäver det kungliga privilegiet avseende jakt, dels begränsar de kungliga älgjaksarealerna såsom föreslås i motionen.

Liknande yrkanden framställs i motion 1984/85:2004 av Axel Andersson m. fl. (s).

Utskottet erinrar om att riksdagen vid riksmötet 1979/80 avtog en motion om begränsning av de kungliga jaktprivilegierna (se JoU 1979/80:24). Av utskottsbetänkandet framgår bl. a. att konungen i jakträttsligt hänseende då disponerade över domänverksmark med en sammanlagd areal av 96 776 ha. Sedan konungen avstått från jakträtten på ca 13 000 ha till förmån för naturvårdsverkets forskningsstation vid Grimsö är den aktuella jaktarealen nu ca 83 400 ha. Denna siffra kan jämföras med de ca 5 milj. ha domänverksmark som är tillgänglig för jakt. Med undantag för några smärre områden har av konungen disponerade marker enbart utnyttjats för älgjakt. Den nuvarande begränsade omfattningen av kungliga älgjakter medför att en betydande avskjutning därutöver måste ske. Denna utförs i huvudsak av domänverkets personal. Småviltjakten samt jakten efter hjort och rådjur ställs av konungen till domänverkets förfogande för upplåtelse till verkets anställda m. fl. Under senare år har vissa kronoparker utnyttjats för representationsjakt i samband med utländska statsbesök m. m.

Utskottet har inte funnit anledning att på grund av de nu aktuella motionerna föreslå ändrade principer rörande tillgodogörandet av kronans jakträtt. Till den del motionerna syftar till ökat utrymme för jakträttsupplåtelse åt enskilda jägare på bl. a. statens marker vill utskottet hänvisa till den kompletterande utredning som redovisats i det föregående (Dir 1985:38). Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1983/84:1821 och 1984/85:2004.

I motion 1983/84:1298 av Nils-Olof Gustafsson och Marianne Stålberg (båda s) anfördes att den största delen av viltforskningsarbetet för närvarande bedrivs i de södra delarna av landet. Jakt- och viltvårdsfrågor är emellertid mycket viktiga i norra Sverige, inte minst i ett län som Jämtland. Jakten och viltvården har här stor betydelse för fritidssysselsättningen och med hänsyn till den nära anknytningen mellan jakt och skogsnäring m. m. Jämtlands län är viltrikt och bör ha goda förutsättningar för viltforskning. Det är enligt motionen angeläget att resurser för forskningsarbete tillförs länet, t. ex. i form av en viltforskningsstation.

Utskottet vill nämna att jakt- och viltvårdsberedningen i sitt huvudbetänkande lämnar en utförlig redovisning av viltforskningens organisation, finansiering och målsättning m. m. (s. 315 ff.). Utskottet anser sig inte böra föregripa den fortsatta prövningen av beredningens förslag genom att särskilt framhålla fördelarna med att styra resurser för viltforskning till en speciell region. Utan närmare underlag för en mera övergripande bedömning av forskningsbehov och alternativa lösningar m. m. är utskottet i princip inte berett att uttala sig till förmån för en viss regional prioritering på sätt som anges i motion 1983/84:1298. Motionen avstyrks.

Bevarande av vissa djurarter, m. m.

Enligt motion 1983/84:1853 av Gunnel Liljegren m. fl. (m, c, vpk) har den pågående försöksverksamheten med frilevande vildsvin i södra delen av Stockholms län medfört stora olägenheter för lantbrukarna i området. Skadorna på deras grödor är avsevärda. Ersättning utgår visserligen, men den kan knappast motsvara de verkliga förlusterna eller allt merarbete som vildsvinen ger upphov till. Det är enligt motionen viktigt att vildsvinsstammen hålls nere på den ursprungligen avsedda storleksnivån, högst 100 djur. I dag räknar man med att det i området finns ca 200 djur. Länsstyrelsen bör därför i samråd med jakträttsinnehavarna föranstalta om avskjutning av vildsvinen till den ursprungligen planerade nivån.

I motion 1984/85:1087 av Bengt Silfverstrand m. fl. (s) anfördes att beslutet om utrotning av frilevande vildsvin i Sverige föranlett stark kritik både från naturvårdens intressenter och från jägarna. Riskerna med en frilevande vildsvinsstam är i dagens samhälle ytterst marginella. Det finns enligt motionen skäl att beteckna vildsvinen som ett omistligt inslag i den svenska naturen och landskapsbilden. Motionen utmynnar i ett yrkande att beslutet att införa skottpengar på vildsvin omprövas.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att regeringen den 22 december 1983 beslutat om åtgärder mot frilevande vildsvin i hela landet. Beslutet innebär att vildsvinsstammen skall decimeras i södra delen av Stockholms län och att vildsvinen skall utrotas i övriga delar av landet. Statens naturvårdsverk har på uppdrag av regeringen den 9 juli 1985 inkommit med en slutrapport rörande vildsvinen i Sverige. Verket föreslår bl. a. att frilevande vildsvin skall få förekomma i hela landet. Förslaget remissbehandlas för närvarande i jordbruksdepartementet. Enligt naturvårdsverkets beslut får

länsstyrelsen i de län där vildsvin enligt nu gällande beslut skall utrotas utbetala skottpengar för vildsvin. Beslutet gäller till årsskiftet 1985-86.

Utskottet föreslår att motionerna 1983/84:1853 och 1984/85:1087, i avbidan på den fortsatta prövningen av naturvårdsverkets förslag, inte föranleder någon åtgärd från riksdagens sida.

Enligt motion 1984/85:2024 av Linnea Hörlén och Lars Ernestam (båda fp) är nuvarande skydd för sälstammen inte tillräckligt. Möjligheten till s. k. skydds jakt på säl enligt 14 § jaktlagen har orsakat problem i det internationella viltvårdsarbetet. Bl. a. har bestämmelsen ansetts innebära att sälen inte räknas som fridlyst inom svenskt territorium. Enligt motionen bör nuvarande skydds jakt ersättas med en möjlighet att avliva säl efter särskild ansökan och dispens från fridlysningsbestämmelserna. Härigenom skulle bl. a. avskjutningen kunna kontrolleras bättre, och dödade sälar skulle kunna utnyttjas i forskningen.

Utskottet får vad beträffar säljakten hänvisa till att frågan behandlats av jakt- och viltvårdsberedningen, som bl. a. konstaterat att rätten till skydds jakt enligt 14 § 2 mom. jaktlagen utnyttjas i mycket liten utsträckning (SOU 1983:21 s. 290 f.). Enligt beredningens lagförslag bör frågan regleras i en för all skydds jakt gemensam bestämmelse. I verkställighetsföreskrifter kan närmare anges villkoren för utövande av skydds jakt i fråga om de olika djurarter som kan komma i fråga.

Utskottet anser sig inte böra föregripa prövningen av beredningens förslag om säljakten och föreslår att motion 1984/85:2024 lämnas utan någon åtgärd från riksdagens sida.

I motion 1983/84:1848 av John Johnsson m. fl. (s) hemställs att kronhjortsreservatet i Skåne utvidgas och görs permanent. Till stöd för yrkandet anförs bl. a. att den skånska kronhjortsstammen fortfarande är klart skyddsvärd och att Sverige har ett internationellt ansvar för att den bevaras så intakt som möjligt. Under den tid försöksreservatet existerat har erfarenheterna av detta varit genomgående goda. Motionärerna hänvisar härvidlag till en utvärdering som gjorts av kronhjorts nämnden i Malmöhus län. För att rasen skall kunna leva vidare krävs att Håckebergaområdet införlivas med reservatet. Reservatet har stort värde för friluftslivet och den vetenskapliga naturvården, anför man vidare.

Utskottet vill erinra om att motioner om kronhjortsreservatet i Skåne vid flera tillfällen behandlats av riksdagen. Senast frågan var aktuell (JoU 1982/83:22) hänvisade utskottet till att reservatet var under utredning i jakt- och viltvårdsberedningen. I det tidigare refererade betänkandet SOU 1983:21 föreslår beredningen på anförda skäl att reservatet avvecklas (s. 269 f.). Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1983/84:1848.

Administrativa frågor

I motion 1983/84:1297 av Arne Gadd (s) anförs att jakt- och faunavårdslagar måste baseras på modernt ekologiskt kunnande hos zoologer och naturvårdare och ta hänsyn till berättigade krav på en art- och individrik fauna. I

jakttidsberedningen, som avger förslag rörande jakttider och för jakt tillåtna djurarter, är alltid representanterna för jägarna i majoritet gentemot företrädare för andra intressen. Reglerna för jakttidsberedningens sammansättning bör enligt motionen ändras så att framför allt fler oberoende forskare (ekologer), naturvårdare m. fl. får plats i beredningen. Jägare bör ej vara i majoritet utan ingå som en likvärdig part bland flera intressen. Denna nya beredning bör vara helt fristående från Svenska jägareförbundet och sortera direkt under statens naturvårdsverk.

Utskottet erinrar om att en liknande motion avstyrktes i utskottets betänkande JoU 1982/83:22. I betänkandet, som godkändes av riksdagen, påpekades bl. a. att beredningen inte har offentlighetsrättslig karaktär och att statsmakterna inte tar del i utseendet av dessa ledamöter. Beredningen har emellertid en mångsidig sammansättning; där finns företrädare för olika myndigheter och organisationer med sakkunskap på bl. a. det jaktliga, ekologiska och allmänt naturvetenskapliga området. Jakt- och viltvårdsberedningen konstaterar i sitt huvudbetänkande (s. 332) att det nuvarande systemet anses fungera smidigt och ger möjligheter att på ett tidigt stadium beakta och sammanjämka olika synpunkter.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1983/84:1297.

I motion 1984/85:754 av Ove Eriksson och Anders Andersson (båda m) anføres att länsälgnämnderna har viktiga uppgifter i ärenden rörande licensjakt på älg, åtgärder mot viltskador m. m. Enligt gällande bestämmelser skall nämnden bestå av 8 ledamöter, vilka representerar vissa myndigheter samt jakt- och naturvårdsintressen m. m. Däremot finns ingen föreskrift om att markägarna skall representeras i länsälgnämnden. Detta synes enligt motionen vara en stor brist, bl. a. med hänsyn till de omfattande skogsskador som älgbeståndet orsakat till men för markägarna.

Enligt 13 § 2 mom. jaktstadgan (1938:279, ändrad bl. a. 1982:319) skall till varje länsstyrelse vara knuten en länsälgnämnd med uppgift att vara rådgivande organ till länsstyrelsen i frågor om älgvård och i ärenden om åtgärder för att motverka älgskador. Nämnden består av åtta ledamöter som länsstyrelsen utser för högst tre år. En ledamot utses efter förslag av lantbruksnämnden, en ledamot efter förslag av skogsvårdsstyrelsen och två ledamöter efter förslag av jägarnas organisationer för länet. Av de övriga ledamöterna skall två representera friluftslivets och naturvårdsintresset. En av dessa skall företräda det rörliga friluftslivet. En ledamot skall ha särskild kunskap i frågor rörande trafiksäkerhet och vilt. Bland ledamöterna utser länsstyrelsen en ordförande. Vid handläggning av ärenden som kräver särskild sakkunskap får nämnden anlita lämplig person som sakkunnig. Jakt- och viltvårdsberedningen föreslår i sitt huvudbetänkande (s. 330 f.) vissa förändringar i fråga om länsälgnämndernas sammansättning och ansvarsområde. Bl. a. framhålls att ledamöterna bör representera jakt- och viltvård, jord- och skogsbruk, naturvårdsintresse och friluftsliv. Förslaget synes i viss mån ligga i linje med motionärernas önskemål. Utskottet föreslår, i avbidan på prövningen av beredningens förslag, att motionen inte föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. beträffande *jakträttsupplåtelser*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:727 och 1983/84:1019,
2. beträffande *vissa viltvårdsfrågor*
 - a) att riksdagen avslår motion 1983/84:1822,
 - b) att riksdagen avslår motion 1983/84:1823,
 - c) att riksdagen avslår motion 1983/84:1830,
3. beträffande *åtgärder mot olaga jakt m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1850, 1983/84:2337 och 1984/85:2606 yrkande 9,
4. beträffande *kronans jakträtt*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1821 och 1984/85:2004,
5. beträffande *viltforskning*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1298,
6. beträffande *bevarande av vissa djurarter m. m.*
 - a) att riksdagen avslår motion 1983/84:1853 och motion 1984/85:1087,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:2024,
 - c) att riksdagen avslår motion 1983/84:1848,
7. beträffande *administrativa frågor*
 - a) att riksdagen avslår motion 1983/84:1297,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:754.

Stockholm den 5 november 1985

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jan Fransson (s), Kerstin Gellerman (fp), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), John Andersson (vpk), Leif Marklund (s) och Ulf Lönnqvist (s).

Reservationer

John Andersson (vpk) har avgett följande reservationer:

1. Jakträttsupplåtelser (mom. 1)

Reservanten anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Utskottet erinrar" och slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas farhågor för att ekonomiska intressen alltmer gör sig gällande i den svenska jakten. Det bör framhållas att uppgifterna i motionen om en osund prisutveckling på jaktarrenden och om följderna härav, bl. a. att seriösa jägare trängs undan från jaktmarker de utnyttjat under lång tid, vinner stöd av redovisningen i jakt- och viltvårdsberedningens betänkande. Denna utveckling är inte förenlig med principerna för en god jakt och viltvård. Enligt utskottets mening måste någon form av priskontroll, framför allt för älgjakten, genomföras om man på ett verkningfullt sätt skall kunna bryta den negativa utvecklingen. Som motionärerna anfört måste vidare anbudsförfarandet vid utarrendering av jakt förbjudas, eftersom detta bär en stor del av skulden till den osunda prisutvecklingen. Också i övrigt ansluter sig utskottet till de synpunkter som anförts i motionen och som bl. a. innefattar kritik av det av vissa upplåtare tillämpade systemet att utkräva fällavgifter i förskott vid älgjakt. Ett sådant system är olämpligt från många synpunkter. Utskottet föreslår mot angivna bakgrund att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om prisreglering och förbud mot anbudsförfarande i enlighet med motionsyrkandena 1 och 2 samt att regeringen ges till känna vad i övrigt anförts i motion 1983/84:1019. Härigenom tillgodoses även motion 1983/84:727.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande jakträttsupplåtelser*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1019 och med anledning av motion 1983/84:727

dels hos regeringen hemställer om skyndsamt förslag till prisreglering för arrendepriiser för älgjakt samt förslag till lag om förbud mot anbudsförfarande vid utarrendering av jaktmark,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet i övrigt anfört,

2. Kronans jakträtt (mom. 4)

Reservanten anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar "Utskottet erinrar" och slutar "1984/85:2004" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att de kungliga jaktprivilegierna är ett orättfärdigt system som inte hör hemma i ett demokratiskt samhälle. Många kvalificerade jägare ställs i dag utan jaktmöjligheter på grund av brist på jakttillfällen eller höga upplåtelsepriser, fällavgifter m. m., något som utskottet närmare utvecklat ovan (reservation 1). Det är mot den bakgrunden anmärkningsvärt att en i många andra hänseenden högt privilegierad person i det närmaste kostnadsfritt disponerar över avsevärda arealer statsägd mark för storviltjakt. Liksom övriga älgjägare borde konungen få nöja sig med en jaktmark, dimensionerad efter gängse normer och tillgången på älg. Härigenom skulle flera jaktintresserade kunna få jaga på de sålunda frigjorda domänverksmarkerna.

Utskottet förordar således att regeringen snarast vidtar åtgärder för att upphäva de kungliga jaktprivilegierna på statens mark och begränsa de

kungliga älgjaksarealerna enligt motionärernas synpunkter. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1983/84:1821 och 1984/85:2004 bör ges regeringen till känna.

JoU 1985/86:3

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *kronans jakträtt*

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1821 och 1984/85:2004 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om upphävande av de kungliga jaktprivilegierna m. m.

Särskilt yttrande

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anför:

I anslutning till motion 1984/85:2024 (fp) vill vi understryka att konsekvenserna för sälstammen noga bör beaktas när man tar ställning till frågor om skyddsjakt på säl. Utsläppen av PCB i Östersjön har starkt påverkat reproduktionen hos t. ex. gråsäl och vikare. Som naturhistoriska riksmuseet påpekat ger sälskyddsområdena ett ofullständigt skydd eftersom snabba förändringar kan ske vad beträffar sälarnas uppehållsområden. Riksmuseet har vidare påpekat att de nuvarande bestämmelserna i 14 § jaktlagen utgör en belastning för Sverige i det internationella sälskyddsarbetet. Med dessa synpunkter vill vi ytterligare understryka allvaret i sälarnas situation. Eftersom frågan för närvarande bereds i regeringskansliet har vi dock för dagen inte ansett det nödvändigt att påkalla någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen.